

7. Kotusiewicz A., Wprowadzenie. (w:) Myśl pedeutologiczna i działanie nauczyciela. A. Kotusiewicz (red). Trans Humana, Białystok 2000.
8. Okoń W., Autonomia człowieka jako cel i szansa edukacyjna. «Edukacja», nr 3, 1997.
9. Szczepański J., Sprawy ludzkie. Czytelnik, Warszawa 1984.
10. Szmidt K.J., Szkice do pedagogiki twórczości. Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2001.
11. Śliwerski B., Teoretyczne i empiryczne podstawy samowychowania. Oficyna Wydawnicza «Impuls», Kraków 2010.
12. Włodarski Z., Rozwój i kształtowanie doświadczenia indywidualnego. WSiP, Warszawa 1975.
13. Zjaziun I.A. (red.), Mistrzostwo pedagogiczne. ITE, Warszawa – Radom 2005.

УДК [378 (430):371.68]:811

H.M. Бідюк, м. Хмельницький, Україна / N. Bidyuk, Khmelnytskyi, Ukraine
e-mail: biduk_nm@rambler.ru

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МЕДІАПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. У статті наголошено на важливості модернізації змісту підготовки майбутніх учителів іноземної мови й запровадженні нових мультимедійних технологій навчання іноземної мови. Проаналізовано можливості та переваги мультимедійних технологій, а також доведено, що їх використання у підготовці майбутніх учителів іноземної мови сприяє формуванню їхньої медіакультури, медіаграмотності, а відтак медіакомпетентності. Схарактеризовано специфіку медіапедагогічної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у зарубіжному досвіді, яка передбачає зміни в освітній політиці та діяльності ВНЗ, починаючи від створення віртуального освітнього середовища та медіацентрів до реструктурування змісту підготовки учителів-філологів. Наголошено на необхідності і важливості створення віртуального мультимедійного середовища у ВНЗ, основними компонентами якого є віртуальна медіатека з мультимедійними курсами навчання іноземних мов; віртуальна фонотека з аутентичними аудіоматеріалами; віртуальна відеотека, що містить художні, документальні й мультиплікаційні фільми країн, мову яких вивчають, а також фільми у форматі DVD; мережа супутникового та локального телебачення; віртуальна пошукова система; система комп'ютерного тестування з мультимедійними можливостями.

Ключові слова: мультимедійні технології, іноземна мова, майбутні вчителі, медіаграмотність, медіапедагогіка, медіакомпетентність, віртуальне мультимедійне середовище.

Annotation. The importance of modernization of future foreign teachers' training content and introduction of new multimedia technologies in foreign language learning have been emphasized in the article. Potentiality and advantages of multimedia technologies have been analyzed and it has been proved that the use of these technologies during professional training of foreign language teachers contributes to forming of their media culture, media literacy and thus media competency. The specificity of future foreign teachers' multimedia training in foreign experience has been characterized. It has been found out that such training provides changes in education policy and activities of higher education institutions, namely, creation of virtual educational environment and media centers as well as restructure of future teachers-philologists' training content. The necessity and importance of creation of virtual multimedia environment in higher education institutions have been accentuated. Its main components are virtual media library with multimedia courses for foreign languages learning; virtual record library with authentic audio; virtual video library that comprises feature films, documentaries and animated films (in the language students learn); DVD movies; network of satellite and local television; virtual search engine; system of computer-based testing with multimedia options.

Key words: multimedia technologies, foreign language, future teachers, media literacy, media pedagogy, media competency, virtual multimedia environment.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти університети України докладають зусиль для оптимізації та комп'ютеризації навчального процесу в умовах стрімкого розвитку інформаційно-телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних технологій. Водночас актуальність порушеної проблеми посилюється суспільними вимогами до фахової компетентності вчителів іноземної мови, яка не відповідає світовим стандартам та очікуванням суспільства. Це зумовлено низкою чинників: недостатньою обґрунтованістю теоретико-методологічних, структурно-змістових та організаційно-дидактичних засад професійної

підготовки учителів-філологів; невідповідністю до вимог викладачів творчо використовувати педагогічний потенціал мультимедійних технологій у навчальному процесі; обмеженими матеріально-технічними та технологічними можливостями університетів тощо. Відтак розв'язання зазначених проблем потребує забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови на основі науково обґрунтованої методології, побудованої на засадах філософії, психології, медіапедагогіки й лінгводидактики, а також з урахуванням прогресивних ідей зарубіжного досвіду.

Аналіз попередніх досліджень. Психолого-педагогічні й методичні аспекти використання інформаційних та мультимедійних технологій у навчально-виховному процесі ВНЗ розкрито у дослідженнях В. Бикова, Р. Гуревича, С. Данилюка, М. Кадемії, Т. Коваль, В. Кухаренка, Г. Онкович, Н. Сиротенка, Б. Шуневича та інших відомих українських науковців. Вивчення наукових праць показало, що проблема медіапедагогічної підготовки вчителів іноземної мови в порівняльно-педагогічному контексті вивчена недостатньо, що зумовило вибір проблематики статті.

Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей використання мультимедійних технологій у підготовці майбутніх учителів іноземної мови у зарубіжному досвіді.

Виклад основного матеріалу. Серед сучасних пріоритетів мультимедійні технології допомагають інтегрувати й розширювати навчальну інформацію завдяки графічним, анімаційним, відео та звуковим ресурсам. Мультимедіа (від англ. *multimedia* – багатокомпонентне середовище) трактується як комплекс спеціальних апаратних засобів і програмного забезпечення, що уможлиблює сприйняття, опрацювання й надання різних видів інформації (текстової, графічної, звукової, анімаційної, телевізійної тощо) на якісно новому рівні [3, с. 103]. Мультимедійні технології навчання мають безперечні переваги над іншими навчальними технологіями. Передусім це можливість поєднання логічного та образного способів освоєння інформації, активізація освітнього процесу за рахунок посилення наочності, інтерактивна взаємодія, що дає змогу управляти представленням інформації, індивідуально змінювати настройки, вивчати результати, змінювати швидкість подавання інформації та кількість повторювань, задовольняти індивідуальні академічні потреби студентів. Найбільш продуктивними є електронні лектори, підручники, енциклопедії, словники, он-лайн радіо, 3D-панорама, ситуаційно-рольові та інтелектуальні ігри з використанням штучного інтелекту, телеконференції, віртуальні тури, програмовані-тести, презентації, відеоматеріали тощо. Поряд із текстовим редактором та електронною поштою студенти-філологи широко використовують іноземні онлайн-словники, визнаючи їхню зручність і можливість цілодобового доступу, навчальні інтернет-сайти інших країн, мову яких вивчають, та соціальні мережі («Facebook», «Twitter», «Skype», «Myspace», «Hi5», «Bebo», «MSN»,) де вони мають змогу спілкуватися з носіями мови. Мультимедійні технології навчання забезпечують гнучкість і інтеграцію різних типів мультимедійної навчальної інформації, а студент стає суб'єктом комунікативного спілкування з викладачем, що сприяє розвитку його самостійності і творчості в навчальній діяльності [4, с. 24-26].

На підставі рефлексії педагогічного досвіду можемо констатувати, що застосування

мультимедійних технологій у процесі опанування іноземної мови стало не лише продуктивним, а й необхідним засобом подолання труднощів іноземної комунікації. Базовані на принципі наочності, мультимедійні технології поліпшують процес запам'ятовування нового навчального матеріалу; розширюють можливості тренування іноземної фонетики завдяки прослуховуванню автентичних аудіозаписів та відеопереглядів, значною мірою допомагаючи студентам-філологам подолати мовні бар'єри; надають доступ до автентичних демонстраційних показів і презентацій зарубіжних навчальних матеріалів у мережі Інтернет; стимулюють активне опанування іноземної мови через безкоштовний і щоденний доступ до іноземних електронних словників, енциклопедій, версій інтернет-журналів, газет; урізноманітнюють варіанти самостійної наукової діяльності та пошуку навчальної інформації; інтенсифікують навчальний процес.

На думку С. Данилюка, формування професійної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови доцільно здійснювати за допомогою спеціального мультимедіа-операційного середовища, що охоплює три компоненти: текстову інформацію (невеликі обсяги пам'яті, розташовані на різноманітних носіях інформації); аудіоряд (мовлення, музика, звукові ефекти); відеоряд (графіка, фотографії, відео, анімація) [1, с. 175-176].

Переконані, що використання мультимедійних технологій у підготовці майбутніх учителів іноземної мови сприятиме формуванню їхньої медіакультури, медіаграмотності, а відтак медіакомпетентності.

У контексті порушеної проблеми заслуговують на увагу сформульовані ЮНЕСКО вимоги до інформаційної та медійної грамотності вчителя, а саме: визначення та формулювання інформаційних потреб, уміння знаходити та отримувати доступ до інформації, оцінювати та систематизувати інформацію, використовувати відповідно до навчально-методичних норм, застосовувати навички роботи з інформаційною технологією для оброблення інформації. Серед структурних компонентів медіаграмотності вчителя визначено такі: розуміння ролі та функцій медіазасобів у демократичному суспільстві; розуміння умов, за яких медіа можуть повноцінно використовувати свої функції в навчальному процесі; критичний аналіз та оцінювання медіазасобів і технологій; взаємодія з медіа для самовираження, актуалізація навичок роботи з ПК [2].

Як бачимо підготовка майбутнього учителя іноземної мови має здійснюватися на основі науково-обґрунтованих положень та принципів медіапедагогіки. У дослідженнях відомого німецького педагога-дидакта М. Керреса (наукова праця «Медіадидактика та її приналежність до загальної дидактики») наголошено, що медіапедагогіка як самостійна галузь педагогіки охоплює окремі сегменти: медіавиховання, медіадослідження,

медіазнавство, медіадидактику. Заслуговує на увагу магічний квадрат медіадидактичних інновацій М. Керреса, в якому представлені передумови, за яких інновація матиме якісний вплив на підготовку майбутнього вчителя до професійного становлення в умовах інформатизації суспільства, передбачатиме успіх опанування нового знання. Вчений наголошує, що медіапідтримка навчального процесу є потребою в рециркуляції навчальних матеріалів, розроблених відповідно до вимог вищих навчальних закладів із огляду на майбутню спеціальність [6, с. 3-7].

Педагогічні досягнення зарубіжного досвіду показують, що забезпечення медіапедагогічної підготовки майбутніх учителів іноземної мови передбачає зміни в освітній політиці та діяльності ВНЗ, починаючи від створення віртуального освітнього середовища та медіацентрів до реструктурування змісту підготовки учителів-філологів (введення дисциплін «Медіапедагогіка», «Медіадидактика», «Медіазнавство», «Викладання та навчання з мультимедіа», «Медіалінгвістика», «Кінодидактика» тощо). Наприклад, на базі університетів Німеччини створено спеціальні науково-дослідницькі інститути (Інститут медіапедагогіки, Мюнхен), Спілки медіапедагогіки й культури комунікації (Білефельд, *GMK Gesellschaft für Medienpädagogik und Kommunikationskultur*), Національні інститути кіно в науці та освіті (*Institute für Film und Bild im Wissenschaft: FWU*), Центри медіапедагогіки (Кассельський університет). До основних завдань цих установ належить успішне впровадження в навчальну та позааудиторну діяльність студентів нових методів застосування мультимедійних технологій [9].

Для підвищення рівня обізнаності студентів-філологів з медіаосвітніх технологій реалізують медіаосвітні програми. Яскравим прикладом є Франкфуртський-на-Майні університет, який практикує нову освітню програму для медіапедагогічної підготовки майбутніх учителів іноземної мови, що передбачає розвиток умінь реалізовувати можливості інтернет- і мультимедійних технологій упродовж навчання та професійної діяльності. Зміст освітньої програми спрямований на формування медіакомпетентності для реалізації медіанавичок у професійній діяльності; інформаційну підготовку майбутніх учителів до практичного використання медіаможливостей на заняттях з іноземної мови; навчання правильного дозування медіазасобів відповідно до організаційних форм навчання. Наприклад, під час вивчення дисципліни «Медіалінгвістика» майбутні вчителі іноземної мови опановують базові знання з медіакомунікації, функціональності мови в медіасфері чи в сучасній масовій комунікації, особливостей використання мови в рецептивних та інтерактивних середовищах тощо. Університет відповідає за теоретичну та практичну підготовку майбутніх учителів іноземної мови до

застосування медіаосвітніх технологій, аналізує наукові здобутки викладачів, досліджує недоліки й переваги використання мультимедійних технологій, надає практичні та теоретичні знання з упровадження нових медіа на занятті, вивчає різноманітні нові можливості проведення й організації заняття за допомогою використання мультимедіа. Завершальний етап освітньої програми – надання майбутньому вчителю «сертифіката з медіакомпетентності» [5, с. 115-118].

Важливу роль у процесі медіапідготовки майбутніх учителів іноземної мови відіграє віртуальне мультимедійне середовище, основними компонентами якого є віртуальна медіатека з мультимедійними курсами навчання іноземних мов; віртуальна фонотека з аутентичними аудіоматеріалами; віртуальна відеотека, що містить художні, документальні й мультиплікаційні фільми країн, мову яких вивчають, а також фільми у форматі DVD; мережа супутникового та локального телебачення; віртуальна пошукова система (багатомовні словники, мультимедійні енциклопедії, лексико-граматичні довідники); система комп'ютерного тестування з мультимедійними можливостями. В університеті активно використовують навчальну платформу «Blachboard» для підтримки й організації тьюторських занять (слайди, презентації, домашні завдання), трансляції відеозапису лекцій, внесення змін до розкладу занять, термінових повідомлень для студентів, розміщення домашнього завдання у віртуальній мережі університету, швидкого оновлення навчального матеріалу тощо [8, с. 240-242].

Досить популярним у зарубіжному досвіді є використання методу відеозапису лекції (фільмування заняття з додаванням наочного матеріалу) з подальшою хронологією збереження (лекції впорядковані за роками й датами проведення). Студенти мають відкритий доступ до архівів лекцій на сайті закладу та змогу оцінити якість лекційного матеріалу. Завдяки новим мультимедійним системам існує можливість онлайн-перевірки завдань, подання ключів, підказок, рекомендацій до виконання, обговорення проблемних питань у малих групах через спілкування на форумі. Викладачі часто проводять «просемінари» (*Proseminare (PS)*) – форми організації навчальної діяльності, що передують семінару і виконує функцію ознайомлення з базовими знаннями іноземної мови, фаховою літературою та опрацювання проблемних моментів через реферати, дискусії й роботу в малих групах.

Висновки. Мультимедійне забезпечення підготовки майбутніх учителів іноземної мови якісно удосконалює процес навчання іноземної мови модифікує та урізноманітнює традиційні методи і форми організації навчального процесу, суттєво збагачує зміст навчання. Дослідження сучасного стану

медіапідготовки майбутніх учителів іноземної мови у зарубіжному досвіді засвідчило високий рівень забезпечення університетів новітніми освітніми мультимедійними технологіями та ресурсами;

упровадження низки медіаорієнтованих навчальних предметів на філологічних факультетах, творче використання викладачами педагогічного потенціалу мультимедійних технологій у навчальному процесі.

Література:

1. Данилюк С. С. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх філологів засобами інтернет-технологій. / Сергій Семенович Данилюк :– дис ... д-ра пед. наук: 13.00.04, Черкас нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2013. – 400 с.
2. Информационный меморандум ЮНЕСКО «Применение информационных и коммуникационных технологий в средней школе» (2005) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214639.pdf>.
3. Лавров Є. А. Комп'ютеризація університету: підхід до проектування мультимедійної лекції / Є. А. Лавров, В. Г. Логвіненко, С. В. Агаджанова // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: механізація та автоматизація виробничих процесів. – Суми : Вид-во СНАУ, 2010. – Вип. 2 (22). – С. 103–106.
4. Филипенко С. Л. Сучасні та інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів / С. Л. Филипенко // Збірник наукових праць Донецького нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк, 2009. – С. 24–26.
5. Baacke D. Medienkompetenz – Begrifflichkeit und Sozialer Wandel / D. Baacke // B. Heilbrunn, A. von Rein (Hrsg.) Medienkompetenz als Schlüsselbegriff, 1996. – S. 112–124
6. Kerres M. Gestaltungsorientierte Mediendidaktik und ihr Verhältnis zur Allgemeinen Didaktik / M. Kerres // B. Dieckman, P. Stadtfeld. Allgemeine Didaktik im Wandel. – Bad Heilbrunn : Klinhardt Verlag, 2005. – S. 1–16.
7. Martiny K. Mediendidaktik Deutsch. Der Einsatz von Neuen Medien im Fremdsprachenunterricht am Beispiel einer Blended-Learning-Unterrichtseinheit für das Fach Englisch in der Sekundarstufe / K. Martiny. – Berlin : GmbH & Co, 2008. – 216 s.
8. Silvia D. e-Learning als Ansatz einer individualisierten Lernstrategie an einer Berufsschule für Informationstechnik / D. Silvia // Fachbereich Bildungswissenschaften der Universität Duisburg-Essen / zur Erlangung des akademischen Grades Dr. phil. Österreich, 2008. – S. 240–297.
9. Universität Kassel. Informationen zum Lehramtsstudium [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : <http://www.uni-kassel.de/einrichtungen/index.php?id=36361>.

УДК 378.147(477)

О.С. Домінський, м. Вінниця, Україна / O. Dominskyy, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: tech.college@vtc.vn.ua

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядаються питання стану і розвитку практикоорієнтованої професійної освіти.

У багатьох країнах світу післясередню професійну освіту отримують майже всі бажачі. Поряд з класичними університетами з'явилися численні навчальні заклади, які мають практикоорієнтовану професійну спрямованість. Змінюється зміст та орієнтація освітніх програм, у межах яких підсилюється технічна та технологічна сторона, удосконалюється організація практик.

Зклади освіти, які зорієнтовані на професіоналізацію, проводять політику, яка враховує економічні потреби й соціальні реалії, утверджують кооперацію з підприємствами. В США в післявоєнний період різко розширили для громадян можливості для здобуття практикоорієнтованої вищої освіти. На даний час в країні існує біля 2000 місцевих коледжів, які впродовж двох років навчання надають студентам професійно спрямовану вищу освіту.

В 70-х роках минулого століття в Німеччині з'явилися фахові вищі школи, в яких навчання має високий рівень зв'язку з практичним застосуванням у промислових галузях.

Система професійної освіти у Великобританії, яку називають системою подальшої освіти, являє собою велику кількість різноманітних коледжів, навчальних центрів, інститутів, в яких здійснюється підготовка на різних рівнях від професійно-технічного до вищого.

З 60-х років минулого століття з'явилася можливість здобути вищу освіту не тільки в університетах, але і в політехнічних та комерційних коледжах.

Приблизно 50% всіх видів освітньої підготовки, яка в наш час здійснюється французькими університетами, має професійну спрямованість. Підготовку професійних бакалаврів проводять в ліцеях та центрах ремісничої підготовки. Студенти оволодівають ремеслом через серію практичних робіт і стажувань на підприємствах.

Професіоналізуюча освіта, яку дають в коледжах України, має яскраво виражену практикоорієнтовану спрямованість на вирішення чисельних технічних, економічних і соціальних завдань розвитку конкретних регіонів і громад. Професіоналізація стала одним із головних векторів розвитку освіти.